

кожного, рядового адвоката системи БВПД, долучитись до конкурсних заходів на право заняття посад в рамках судової реформи, що триває наразі в Україні, не зважаючи на родинні чи особистісні зв'язки представників адвокатури системи БВПД, а **керуючись виключно професійними досягненнями та наполегливою працею щодо захисту та відстоювання законних прав та інтересів громадян України.**

Міністерство Юстиції України та інституції громадянського суспільства об'єднавши зусилля мають унікальну можливість провести реальні позитивні реформи судової системи України спираючись на професійність, відданість справі та доброчесність найкращих представників адвокатського корпусу системи БВПД.

ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ЛІКАРСЬКОЇ ПОМИЛКИ

Валах Вікторія Володимирівна

адвокат, к.ю.н., доцент

Одеській національний університет імені І.І. Мечникова

В Україні лікарські помилки, як свідчать дані ВООЗ, щодня забирають життя щонайменше 5–7 пацієнтів та стають причиною інвалідності 25–30 осіб, що звернулися по медичну допомогу.

Відтак, проблеми правової кваліфікації «лікарської помилки» є об'єктом дослідження як юристів, так і медиків. Невизначенність цієї категорії на нормативному рівні та неоднозначність судової практики виводять проблему правових наслідків такої помилки на перший план, адже, передусім медична помилка має завжди наслідком несприятливі наслідки для здоров'я, або навіть життя пацієнта. Для правильної правової кваліфікації треба дослідити не тільки наслідки медичної помилки, а, перш за все, її причини, та співставити її з правим порушенням задля з'ясування наявності або відсутності правових наслідків медичної помилки.

Академічний словник української мови дає наступне визначення «помилки»: 1) Неправильність у вчинках, діях і т. ін. || Неправильна думка, хибне уявлення про когось, щось; 2) Некоректність результату яких-небудь дій. || Дія, яка призводить до некоректного результату. Тобто термін «помилка» характеризується як неправильністю (невідповідністю до будь-яких встановлених стандартів) дій та/або думок, так і некоректністю результату таких дій.

Яскравим прикладом невірності думок є уявна оборона (ст. 37 КК України). Як зазначають фахівці, стан уявної оборони виникає у випадках, коли реального посягання немає, але в особі *під впливом дій іншої особи (осіб) та особливостей ситуації*, в якій вчинено ці дії, виникає *помилкове враження* про вчинення (чи реальну загрозу вчинення) суспільно небезпечного посягання, *внаслідок чого вона заподіює шкоду*, вважаючи, що перебуває у стані необхідної оборони (курсив мій – В.В.). Уявна оборона виключає кримінальну відповідальність за заподіяну шкоду лише у випадках, коли *обстановка, що склалася*, давала особі достатні підстави вважати, що мало місце реальне посягання, і *вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення* (ч. 2 ст. 37 КК України).

Загалом помилка у кримінальному праві розуміється як *неправильне уявлення особи про дійсний юридичний або фактичний характер учиненого нею діяння та його наслідки*. Чинний КК України виключає кримінальну відповідальність лише у разі помилки особи у злочинності власного діяння та його можливих наслідків (особа вважає, що його дії злочинні і тягнуть кримінальну відповідальність, тоді як вони КК не передбачені).

У ЦК України термін «помилка» зустрічається частіше, аніж у кримінальному, у різному контексті: ст. 229 встановлює правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки; ст. 1062 - помилково зарахованих на рахунок вкладника коштів; ст. 1092 - помилкового переказу банком грошових коштів у разі, якщо це спричинено порушенням банком правил розрахункових операцій; ч. 1 ст. 1215 – безпідставно набутих заробітної

плати і платежів, що прирівнюються до неї, пенсії, допомоги, стипендії, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, аліментів та інших грошових сум, наданих фізичній особі як засіб до існування, якщо їх виплата проведена фізичною або юридичною особою добровільно, за відсутності рахункової помилки з її боку і недобросовісності з боку набувача. У всіх перерахованих випадках настає цивільно-правова відповідальність та застосовуються передбачені законом цивільно-правові санкції.

Українська судова практика, враховуючи вищезазначені положення чинного законодавства, пішла шляхом визнання лікарської помилки правопорушенням, у результаті якого лікар має понести кримінально-правову та/або цивільно-правову відповідальність (див., напр., Ухвалу Апеляційного суду Одеської області від 16.06.2015 року по справі № 522/21210/13-ц; рішення Суворовського районного суду м. Одеси від 28.02.2014 р. по справі № 523/11254/13-ц тощо).

Важливими для праворозуміння є правові позиції ЄСПЛ з приводу кваліфікації медичної помилки. Так, у своїх постановках від 06.10.2005 р. по справах «Моріс проти Франції» та «Драон проти Франції» ЄСПЛ дійшов дуже важливого, на наш погляд, висновку про те, що помилка у діагнозі, яка стала наслідком того, що було переплутано діагнози пацієнтів, не може бути визнана лікарською помилкою, а являє собою медичну недбалість, яка порушує права пацієнтів. В інших своїх постановках ЄСПЛ додержується чіткого розмежування понять «лікарська помилка» та «лікарська недбалість», при цьому у першому випадку лікар звільняється від будь-якої відповідальності, а у другому, навпаки, - має бути притягнений до відповідальності за законами держави, де було скоєно таке правопорушення.

У спеціальній літературі існує 3 підходи до розуміння правової природи «лікарської помилки»:

1) розуміння та інтерпретація лікарської помилки як невинуватої добросовісної дії (І.В. Давидовський, І.Ф. Огарков, С.Г. Стеценко, С.С. Шевчук, багато зарубіжних авторів),

2) подвійна природа (може бути «добросовісними та невинуватими» або протиправними) (М.Н. Малєїна, В.Т. Пальчун),

3) розуміння та інтерпретація лікарської помилки як делікту (А.В. Кудakov, А.В. Тихомиров).

Найбільш вдалим, на нашу думку, визначення лікарської помилки надав радянський вчений І.В. Давидовський: «лікарська помилка – впливаюча з певних об'єктивних умов сумлінна омана лікаря, заснована на недосконалості сучасного стану медичної науки та методів дослідження, на особливому перебігу захворювання у певного хворого або на недоліку знань і досвіду лікаря, але без елементів недбальства, недбалості та професійного неуцтва». Саме таке повне та всебічне розуміння дозволяє стверджувати про відсутність складу правопорушення (вини) у діях лікаря, і, як наслідок, виключає настання відповідальності за лікарську помилку.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Григорська Наталія Миронівна

к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів і кредиту,

керівник відділу маркетингу та PR

ПВНЗ «Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького»,

м. Івано-Франківськ

Частота змін процесів сучасної економіки в Україні приводить до невизначеності та високої ризикованості діяльності вітчизняних підприємств, зокрема машинобудування.